

कक्षा – 7

विषय –संस्कृत

पुस्तक का नाम— –रुचिरा भाग-2

मास	विषयवस्तु	अधिगम उपलब्धियाँ
अप्रैल, 2026	प्रथमः पाठः सुभाषितानि श्लोकगायनम्, छन्दज्ञानम्	लयपूर्वकं शुद्ध श्लोकोच्चारण-ज्ञानम् जातम्। वाक्यनिर्माणाभ्यासः, सत्य-क्षमा-तप-मैत्री प्रभृतिनैतिकमूल्यानां ज्ञानम् अभवत्। वर्णविचारः, वर्णमाला, उच्चारणस्थानम् इति ज्ञानम् भवेत्।
	द्वितीयः पाठः दुर्बुद्धिः विनश्यति कथाकथनाभ्यासः	दुर्बुद्धिः सदबुद्धिः इत्यनयोः व्यावहारिकज्ञानम् अभवत्। कथाकथनाभ्यासो जातः। कारकज्ञानम्। उपपदविभक्तिज्ञानम् अभवत्।
	पाठानां पुनराभ्यासः :	लयपूर्वकं शुद्ध श्लोकोच्चारण-ज्ञानम् जातम्। वाक्यनिर्माणाभ्यासः, सत्य-क्षमा-तप-मैत्री प्रभृतिनैतिकमूल्यानां ज्ञानम् अभवत्। वर्णविचारः, वर्णमाला, उच्चारणस्थानम् इति ज्ञानम् भवेत्। कथाकथनाभ्यासो जातः। कारकज्ञानम्। उपपदविभक्तिज्ञानम् अभवत्।
मई, 2026	तृतीय पाठः स्वावलम्बनम् संख्यावाचिपदानां प्रयोगः सर्वनामपदानां प्रयोगः।	संख्यावाचिपदानां प्रयोगाभ्यासो जातः। सर्वनामपदानां प्रयोगाभ्यासो जातः। स्वावलम्बनस्य महत्वमिति ज्ञानम् अभवत्। 1-50 संख्यावाचक शब्दानाम् ज्ञानं जातम्।
	पाठस्य पुनराभ्यासः :	संख्यावाचिपदानां प्रयोगाभ्यासो जातः। सर्वनामपदानां प्रयोगाभ्यासो जातः। स्वावलम्बनस्य महत्वमिति ज्ञानम् अभवत्। 1-50 संख्यावाचक शब्दानाम् ज्ञानं जातम्।
	चतुर्थः पाठः पण्डितारमाबाई बालकबालिकापुस्तक शब्दरूपाणां प्रयोगः	बालकबालिकापुस्तकप्रभृतिशब्दरूपाणां प्रयोगज्ञानम् अभवत्। बालिकाशिक्षायाः/स्त्रीशिक्षायाः महत्त्वज्ञानम् अभवत्।
	पाठस्य पुनराभ्यासः :	उपपदविभक्तीनां प्रयोगज्ञानम्, अव्ययप्रयोगज्ञानं च तथाश्च ऐतिहासिकतत्त्वज्ञानम् अभवत्।
जून, 2026	Summer Vacation from 1st June 2026 to 30th June, 2026	
जुलाई 2026	पञ्चमः पाठः सदाचारः श्लोकगायनम्, छन्दज्ञानम्	लयपूर्वकं शुद्धश्लोकोच्चारण-ज्ञानम् जातम्। सदाचारविषयकज्ञानम् अभवत्।
	पाठानां पुनराभ्यासः :	बालकबालिकापुस्तकप्रभृतिशब्दरूपाणां प्रयोगज्ञानम् अभवत्। बालिकाशिक्षायाः/स्त्रीशिक्षायाः महत्त्वज्ञानम्

		अभवत् ।लयपूर्वकं शुद्धश्लोकोच्चारण-ज्ञानम् जातम् ।सदाचारविषयकज्ञानम् अभवत् ।
अगस्त, 2026	षष्ठः पाठः संकल्पः सिद्धिदायकः भू, पठ्, लिख, पा, स्था, दा, कृ, गम्, दृश्, अस्, त्यज्, सेव्, लभ् प्रभृति धातुरूपाणांप्रयोगाभ्यासोजातः ।	भू, पठ्, लिख, पा, स्था, दा, कृ, गम्, दृश्, अस्, त्यज्, सेव्, लभ् प्रभृति धातुरूपाणांप्रयोगाभ्यासोजातः ।मनसाकृतस्य संकल्पस्य फलंप्राप्यतेइतिज्ञानम् अभवत् ।
	पाठस्य पुनराभ्यास :	भू, पठ्, लिख, पा, स्था, दा, कृ, गम्, दृश्, अस्, त्यज्, सेव्, लभ् प्रभृति धातुरूपाणांप्रयोगाभ्यासोजातः ।मनसाकृतस्य संकल्पस्य फलंप्राप्यतेइतिज्ञानम् अभवत् ।
	सप्तमः पाठः त्रिवर्णः ध्वजः संवादविधायः अभ्यासः उच्चारणाभ्यासः	संवादविधायाम् उच्चारणाभ्यासोजातः । ध्वजेवर्णविषयकज्ञानम् स्वतन्त्रतायाश्चज्ञानम् अभवत् ।
	पाठस्य पुनराभ्यासः	संवादविधायाम् उच्चारणाभ्यासोजातः । ध्वजेवर्णविषयकज्ञानम् स्वतन्त्रतायाश्चज्ञानम् अभवत् ।
सितम्बर, 2026	अष्टमः पाठः अहमपि विद्यालयं गमिष्यामि उच्चारणाभ्यासः पाठस्य पुनराभ्यास :	संवादविधायाम् उच्चारणाभ्यासोजातः, सन्धिज्ञानं, तथाश्च प्रत्ययशिक्षणम्
	नवमः पाठः विश्वबन्धुत्वम् कारकविभक्तिज्ञानम् उपपदविभक्तिज्ञानम्	कारकविभक्तिज्ञानम्जातम् ।उपपदविभक्तिज्ञानम्जातम् । बन्धुः कः भवति ? इतिविज्ञाय विश्वबन्धुत्वभावनायाः ज्ञानम् अभवत् ।
	पाठानांपुनराभ्यास :	पदोच्चारण-पूर्वकश्लोकोच्चारणाभ्यासोजातः । विमानयात्रायाः महत्त्वंआकाशस्य वातावरणं च ज्ञातवान् । कल्पना शक्त्याः विकासम् अभवत्कारकविभक्तिज्ञानम्जातम् ।उपपदविभक्तिज्ञानम्जातम् ।
Half Yearly Assessment (April to September Syllabus)		
अक्तूबर ,2026	दशमः पाठः समवायोहिदुर्जयः	कथाविधायः अभ्यासोजातः । कृत् प्रत्ययानांप्रयोगाभ्यासोजातः ।समवायस्य / एकतायाश्चमहत्त्वंज्ञातवान् ।

	कथाविधायाः अभ्यासः कृत्प्रत्ययानांप्रयोगाभ्यासः	
	पाठस्य पुनराभ्यास :	कथाविधायाः अभ्यासोजातः । कृत् प्रत्ययानांप्रयोगाभ्यासोजातः ।समवायस्य / एकतायाश्चमहत्त्वंज्ञातवान् ।
	एकादशः पाठः विद्याधनम् श्लोकगायनम्, छन्दज्ञानम् तद्धित् प्रत्ययानांप्रयोगाभ्यासः	श्लोकगायनस्याभ्यासोजातः । तद्धित् प्रत्ययानांप्रयोगाभ्यासोजातः ।विद्यायाः वाण्याश्चमहत्त्वंज्ञातवान् ।
	पाठस्य पुनराभ्यास :	श्लोकगायनस्याभ्यासोजातः । तद्धित् प्रत्ययानांप्रयोगाभ्यासोजातः ।विद्यायाः वाण्याश्चमहत्त्वंज्ञातवान् ।
नवम्बर, 2026	द्वादशः पाठः अमृतं संस्कृतम् स्त्रीलिंग शब्दरूपाणांतथा च मुनिः, साधु, नदी, राजन्, विद्वस्, फल, वारि, प्रभृतिरूपाणांप्रयोगः प्रत्ययानांप्रयोगाभ्यासः	स्त्रीलिंग शब्दरूपाणांतथा च मुनिः, साधु, नदी, राजन्, विद्वस्, फल, वारि, प्रभृतिरूपाणांप्रयोगाभ्यासोजातः । संस्कृतस्य महत्त्वंवैज्ञानिकतां च ज्ञातवान् ।
	त्रयोदशः पाठः लालनगीतम् उच्चारणाभ्यासः गीतगायनाभ्यासः संभाषणाभ्यासः श्रुतलेखनाभ्यासः	उच्चारणाभ्यासोजातः ।गीतगायनाभ्यासोजातः । संभाषणाभ्यासःश्रुतलेखनाभ्यासश्चजातः । प्रकृतेः सौन्दर्यस्य औदार्यस्य महत्त्वस्य ज्ञानम् अभवत् ।
दिसम्बर ,2026	चतुर्दशः पाठःहरियाणादर्शनम् संस्कृतसम्भाषणम्, संवादविधायाः प्रयोगः, प्रदेशस्य संस्कृतेःमहत्त्व-प्रतिपादनम्	संस्कृत-सम्भाषणेगतिः, संवादविधायाः प्रयोगाभ्यासः, प्रदेशस्य संस्कृतेः महत्त्वज्ञानं च अभवत् ।
	पाठानांपुनराभ्यास :	संस्कृत-सम्भाषणेगतिः, संवादविधायाः प्रयोगाभ्यासः, प्रदेशस्य संस्कृतेः महत्त्वज्ञानं च अभवत् ।
Winter vacation from 1st January 2027 to 15th January 2027		

जनवरी, 2027	पञ्चदशः पाठः कर्मकुरु पदोच्चारणम्, श्लोकगायनम्, छन्दोज्ञानम्, गीतायाः महत्त्व-प्रतिपादनम्	पदोच्चारणाभ्यासः, श्लोकगायनाभ्यासः, छन्दोविज्ञानम्, गीतायाः महत्त्वज्ञानं च अभवत्। प्रार्थनापत्र-लेखनज्ञानम् अभवत्।
फरवरी, 2027	परिशिष्टम् वर्णविचारः, कारकम् उपपदविभक्तिपरिचयः सर्वनाम एतत् , तत् , किम् त्रिषु लिङ्गेषु , इकारान्तस्त्रीलिङ्ग, ईकारान्तस्त्रीलिङ्ग , इकारान्तपुंसकलिङ्ग, ऋकारान्त पुल्लिङ्ग, उकारान्तपुंसकलिङ्ग	पत्र, लघुनिबन्धः, कथा घटनाक्रम, श्रुतलेखन, अनुवादप्रयोगाभ्यासोजातः। अनुप्रयुक्त-व्याकरणाभ्यासोजातः। अपठितपद्यांशानां / गद्यांशानां प्रयोगाभ्यासोजातः। वर्णविचारः, कारक-विभक्ति-परिचयः सर्वनाम एतत् , तत् , किम् त्रिषु लिङ्गेषु , इकारान्तस्त्रीलिङ्ग, ईकारान्तस्त्रीलिङ्ग, इकारान्तपुंसकलिङ्ग, ऋकारान्त पुल्लिङ्ग, उकारान्तपुंसकलिङ्ग शब्दरूपाणि, चर्, कृ, वस्, दृश्, स्था (तिष्ठ), पच्, पा (पिब), धातुरूपाणि 1-50 संख्यावाचक शब्दानाम् ज्ञानंजातम्।
	परिशिष्टम् शब्दरूपाणि, चर् कृ, वस्, दृश् , स्था (तिष्ठ), पच्, पा (पिब), धातुरूपाणि संख्यावाचक, पूरणवाचक शब्दाः।	शब्दरूपाणि, चर्, कृ, वस्, दृश्, स्था (तिष्ठ), पच्, पा (पिब), धातुरूपाणि 1-50 संख्यावाचक शब्दानाम् ज्ञानंजातम्।
मार्च, 2027	समस्तपाठानां अभ्यासानां च पुनरावृत्तिः	दृढीकरणम्
	Annual Assessment (AA-1) Complete Syllabus	
अप्रैल, 2027	Supplementary Assessment (AA-2) Complete Syllabus	